

Seminaret Magasinbygg i et ressurs- og klimaperspektiv, Anno museum, 6. og 7. mars 2019.

Foredragsholder Barbara Ida de Haan, daglig leder Collection Care & Management; et konsulentfirma innen samlingsforvaltning.

barbara@samlingsforvaltning.no, mob: 91777561

Aktuelt prosjekt: Prosjektleder for flytting av Munchmuseets kunstsamling fra Munchmuseet på Tøyen til det nye bygget i Bjørvika.

Foredrag «Planlegging av magasiner til nytte for brukerne: for formidling, forskning og publikum – med bevaring for øye».

ICOM's museumsetiske retningslinjer beskriver kjernen i museumsdrift som følgende: *Museene har ansvar for den materielle og immaterielle natur- og kulturarven. Og under paragraf 1.4; Tilgjengelighet, står det skrevet; Styret skal sørge for at museet og dets samlinger er allment tilgjengelige innenfor et rimelig tidsrom og til faste åpningstider.*

La oss se nærmere på tilgjengelighet av samlinger:

- Ifølge museumsstatistikk for 2017 består de samlede samlinger i Norske museer av 56,5 millioner objekter og fotografi, om lag 5 000 kulturhistoriske bygninger, 1 972 båter og store samlinger private arkiv
- 11,2 millioner mennesker besøkte våre museer.
- I 2017 er over 35 prosent av samlingene elektronisk registrert, altså 19.600.000 objekter og drøyt 23 prosent altså 12.880.000 er digitalisert.
- I 2017 var det totalt 2 696 utstillinger i musea. Det laveste antall siden 2005.

Tallet for sideprogram-aktiviteter øker derimot hvert år. De ulike musea har et utstrakt tilbud om åpne møter, foredrag, seminarer og liknende. Vi snakker om 8772 arrangementer, blant disse over 1700 konserter og 272 ulike teateroppsetninger.

Tilbake til paragraf 1.4 *Styret skal sørge for at museet og dets samlinger er allment tilgjengelige.*

Det som hadde vært interessant, men det som museumsstatistikken ikke si noe om, er hvor stor andel av de 56,5 millioner objekter og fotografier blir vist eller anvendt i løpet av et driftsår. Enten gjennom utstillinger, annet type formidling, utlån, forskning eller i en eller annen kontekst i museets sideprogram.

Den norske museumsstatistikken viser ikke hvor stor andel av museenes samling som brukes i formidling eller i forskningssammenheng, men det er en del museer både her i Norge og i utlandet som har undersøkt hvor stor prosentandel av deres samling som anvendes i løpet av et driftsår.

Nasjonalmuseet håper å kunne stille ut i underkant av 2% av sine samlinger i det nye Nasjonalmuseet på Vestbanen som åpner sommer 2020. Ingen unik lav score i Europeisk målestokk. Glasgow

museums har cirka 1,4 millioner objekter. Av disse er også cirka 2% utstilt i de forskjellige museer i byen. Men det er museer som har en mye høyere visningsgrad; Tate viser nesten 20% av sin samling til enhver tid, Whitney Museum 10%, Le Louvre viser 8%¹.

Museum	Størrelse på samling	% objekter utstilt	Antall objekter utstilt
Nasjonalmuseet	400.000	2%	8.000
Glasgow museums	1.400.000	2%	28.000
Tate gallery	70.000	20%	14.000
Whitney museum of American Art	23.000	10%	2.300
Le Louvre	519.400	8%	41.552

Norsk museumsstatistikk gir oss en pekepinn på hvilken måte vi kan få til økt eksponering av samlinger, eller samlingsmobilitet som andre vil kalle det.

1. Museer bør ha kontinuerlig fokus på registrering, dokumentasjon og digitalisering
 - a. Det er vanskelig å jobbe med samlingene når vi ikke har nok orden, oversikt og dokumentasjon.
2. Museer kan øke antall utstillinger
3. Museer kan øke antall objekter i utstillingene
4. Det kan tilrettelegges for økt utlånsvirksomhet
5. Formidlingsprogrammet kan være mer samlingsrelatert
6. Vi kan øke samlingsrelatert forskning
7. Museets sideprogram kan være mye mer samlingsrelatert.
 - a. Det å arrangere 1700 konserter og 272 teateroppsetninger krever mye tid og energi. Neppe mange av disse arrangementer er samlingsorientert. Hva om en klarte å skape attraktive arrangementer som er mer samlingsrelatert? (se video fra Pitt Rivers museum)

Og hvilket annet u-utnyttet potensiale for å gjøre samlingene tilgjengelig for allmenheten finnes der ute? Nettopp; magasinene!

Dersom museene får bukt med registreringsetterslep og får digitalisert sine samlinger, vil de vite hva de har! Når du vet hva du har og du i tillegg kan sette objektene i en kontekst, åpner det opp uendelig med muligheter for å bruke samlingene i forsknings- og formidlings-sammenheng.

Det er mange museer i Norge som ikke har magasiner som er egnet som åpne magasiner, men som tar imot grupper. Men alle museer har mulighet å gjøre magasinene mer attraktive og inspirerende for kollegaer og enkeltbesøkende. Digitalisering har ført til at vi kan sitte på hvert vårt kontor og se på høy-kvalitets bilder, men opplevelsen ved å kunne se objekter på nært hold og kanskje umiddelbart sammenligne med lignende objekter, kan ikke erstattes ved studier av digitale bilder.

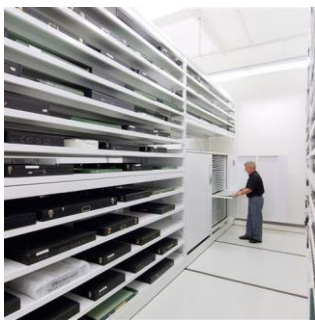
¹ <https://www.widewalls.ch/art-storage-museum-collections/>

Jeg er overbevist om at når museer oppnår bedre oversikt og magasinforvaltere får organisert kollegaomvisninger, vil eierskapet til samlingene blant alle som jobber i museene øke.

Jeg er overbevist om at større orden og attraktivitet vil inspirere flere av våre kollegaer til å fordype seg i egne samlinger og anvende samlingene. For det er tross alt vårt viktigste mandat!

Jeg vil også slå et slag for et bærekraftig museum og økonomiske ressurser til museumsarbeid. Mitt ønske er at fremtidige magasinprosjekter har fokus på inn klima og støvproblematikk sett i relasjon til måten vi magasinerer på. De nyeste magasiner bør være av slik kvalitet at støvproblematikk eller utfordringer med skadedyr og mugg blir redusert til det minimale. Museer bør minimalisere grunnen til å pakke ned hele samlingen. Dersom museer klarer det, gjør det samlingene mere tilgjengelige, minsker museene sitt miljømessige fotavtrykk ved å bruke mindre pakkematerialer og sparer dermed organisasjonen for store pengesummer.

For hva vil være mest attraktivt og inspirerende for kuratorer, forskere, formidlere og studenter:

Canadian war museum

Leather museum

Horniman museum

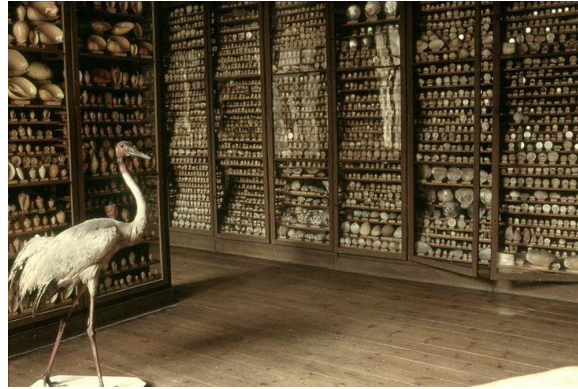
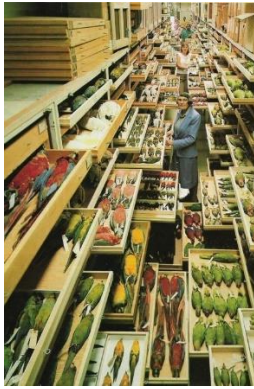
V&A

Museum aan de stroom

Regional Museum Maribor

Natural history museum – London

Le musée de Saint Omer

Åpne magasiner er et begrep som de aller fleste magasinprosjekter her til lands har på agendaen de første arbeidsmøter for så å konkludere at det ikke er noen god idé. Hovedgrunner som blir anført er bevaring, sikkerhet og f. eks at magasinet ikke skal konkurrere med utstillingene i museene om besøkende. Det siste er selvsagt en temmelig dårlig begrunnelse når hovedmålet for museer er å gjøre samlingene i størst mulig grad tilgjengelig for publikum.

Jeg ønsker å formidle to åpne-magasinprosjekter med litt fartstid og deretter formidle en ny generasjons museumsprosjekter i Europa.

Glasgow museum har cirka 1,4 millioner objekter. Av disse er altså cirka 2% utstilt i de forskjellige museer i byen og resten er lagret i «The Glasgow Museums Resource Centre». (heretter kaldt MRC).

MRC har 17 magasiner under ett tak. I tillegg har alt museumspersonell som jobber med formidling og samlingsforvaltning sin hovedarbeidsplass i dette bygget. Bygget magasinere varierte samlinger. Alt fra utstoppede dyr, kunst, fossiler, våpen, naturhistoriske samlinger til teknologiske samlinger og kulturhistoriske samlinger fra andre land.

På MRC arrangeres det to guidede turer i uka på onsdag og fredag fra 14.30-15.30 samt at enkeltpersoner og små grupper kan sende inn forespørsel for å få se et spesifikt objekt eller en delsamling.

GMRC - Collections Online

collections.glasgowmuseums.com/request.html

MUSEUMS collections navigator

Home Advanced Search Browse... School topics & Themes Arrange a Viewing Help About

Viewing Request Form

You can arrange to see objects from collections located at Glasgow Museums Resource Centre by completing the form below indicating the objects you would like to view. The best way to identify the object is by using the museum ID number, which you can find as the last piece of information listed on the record in your search results. (you can copy and paste it from the web page). If your request is more general, please indicate the type of collection you would like to see as not all of our collections are on the website as yet. Requests to view museum objects are made through the Assistant Curator (Collections). Object viewing requests must be made at least four weeks in advance. The Assistant Curator (Collections) will confirm your booking at least one week in advance of your visit and reserve a space for you in the Research Room Glasgow Museums Resource. We will usually acknowledge an enquiry within 5 working days and give a full response within a further 10 working days.

Please give us a few details so that we can contact you about your request.

Your name
Enter your full name*

Your email
Enter your email address*

Objects you wish to view

Skoler og barnehager kan få omvisning og gjennom hele året er det ulike forelesninger, skoleundervisning, temaomvisninger og familieaktiviteter.

MRC har også et noe annerledes, men samlingsorientert sideprogram:

«Sketch and destress» gratis malekurs

«Behind the scene tour»

I England, 8. oktober 2013, åpnet Victoria & Alberts «The Clothworkers' Centre». Et toppmoderne tekstilmagasin og konserveringsatelier som gir besøkende og forskere en unik mulighet til å inspisere og studere en av de viktigste tekstil- og motesamling av tekstiler i verden, alt fra arkeologiske fragmenter til tepper, undertøy og broderte røde kjoler fra 17. århundre og moderne haute couture. De 104.000 tekstilobjekter som er lagret her er dog kun en brøkdel av den totale tekstilsamlingen.

Inngang til The Clothworkers Centre er gratis og kun etter avtale.

Både individuelle besøkende og grupper opp til 18 personer er velkomne tirsdag-fredag.

Besøkende har tilgang til følgende fasiliteter:

- Et studierom hvor enkeltpersoner og små grupper på opptil tre personer kan studere objekter etter eget valg.
- Et seminarrom for større grupper på opptil 18 personer.
- En liten studiesamling av historiske tekstiler valgt for å vise en rekke teknikker.
- Referansebøker og tilgang til samlingsdatabasen.

Den siste fredagen i måneden kan en melde seg på gratis guidet tur. Turen varer i 45 minutter. Dette er et populært tilbud og en må reservere plass i god tid i forkant.

<https://www.yatzer.com/the-clothworkers-centre-for-textiles-and-fashion-study-and-conservation>

De siste årene har en ny generasjon åpne magasiner blitt tilgjengelig for publikum. På lik linje med The Glasgow Museums Resource Centre og The Clothworkers Centre har andre museer i Europa anerkjent magasiner en større og mer aktiv samfunnsrolle enn kun å være en forsvarlig oppbevaringsplass for samlinger. La oss ta en titt på de nyeste prosjekter:

Vi starter med Vitra Schaudapot i «Weil am Rhein» i Tyskland.

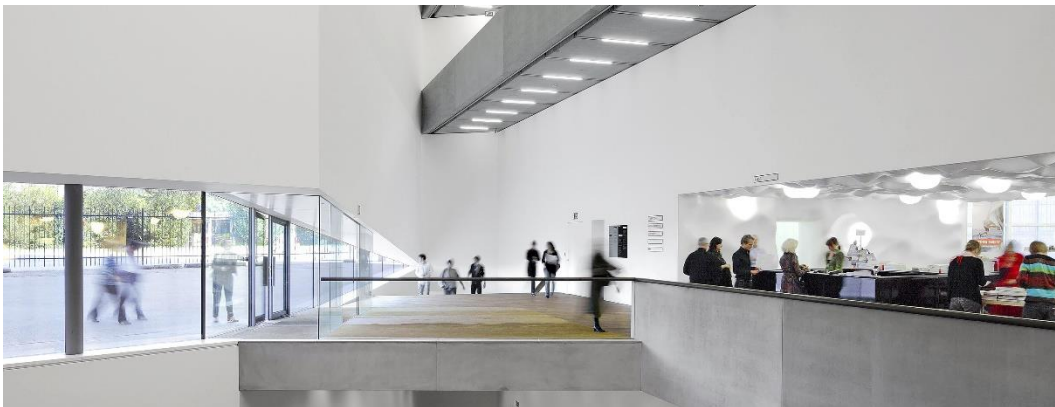

Her vises det to utstillinger om gangen og besøkende kan ta del i omvisninger med forskjellige temaer og for forskjellige målgrupper. *Schaudepot* er åpent hele uken fra 10.00-18.00. Barn til 12 er gratis, pensjonister betaler 60 kroner og voksne 80 kroner.

Dersom en vil benytte seg av en av de guidete turene som varer en time, er entreen respektive 50 og 70 kroner. Det vises kun rundt i helgene eller etter avtale for en gruppe. Det er bestemte tidspunkter for tyske og engelske turer. Den ene omvisningen heter «bak kulissene» og det andre «Schaudepot for barn». Omvisningene for barna ender med en workshop hvor de selv skal lage et design ut ifra et tema som omvisningen har hatt fokus på. Denne omvisningen koster 70 kroner og er til barn fra 6-12 år.

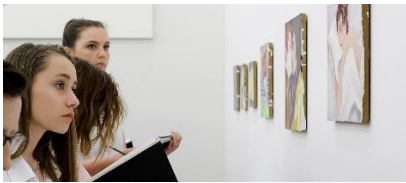
Også Laurenz stiftung i Basel har åpnet en «Schaulager»

«Schaulager» i Basel, som drives av Laurenz-stiftelsen, forener oppbevaring, forskning og presentasjon av moderne kunst og samtidskunst. Institusjonen er basert på den innovative ideen om å bevare kunstverk på en slik måte at de forblir tilgjengelige for forskning, selv om de ikke er utstilt.

Vanligvis blir ikke-utstilte verk pakket i esker og kasser og lagret i et magasin. Kombinasjonen av *utstilling* og *magasinering* er tradisjonelt sett to aktiviteter som utelukker hverandre, men som stiftelsen forente i begrepet «Schaulager». Spesielt for store og romfyllende installasjoner, betyr dette magasinkonseptet at verkene forblir tilgjengelige, men håndterbare.

Konseptet «Schaulager» ble utviklet av Maja Oeri for kunstsamlingen til Emanuel Hoffmann Foundation. Grunntanken var at originalen er uunnværlig for å kunne studere verket det dreier seg om. Takket være den synlige og tilgjengelige magasineringen kan kunstverkene ses, konserveres og forskes på når som helst.

Når samlingene ikke er utstilt, vil de fortsatt være tilgjengelige for formidling og forskning, for skoleelever, museumsmedlemmer, kunstnere m.fl.

«Schaulager» arrangerer utstillinger, guidet turer og et sideprogram med populære arrangementer som kunstnersamtaler for et bredt publikum.

Erfaringer fra denne generasjon åpne magasiner og en videreutvikling av museenes samfunnsrolle har ført til en *åpen magasingenerasjon 3.0*. I skrivende stund arbeides det med realisering av to store magasinprosjekter henholdsvis i London øst, og i Rotterdam.

Depot Boijmans Van Beuningen som åpner i 2021, påstås å bli det første magasin i verden som gir tilgang til et museums totale samling uten omviser. Depotet har en annen dynamikk enn museet: det er ingen utstillinger, men publikum kan bevege seg blant 70.000 kunstverk, alene eller med guide, og få bak-kulissene-glimt av blant annet bevaring og restaurering.

<https://www.youtube.com/watch?v=vovFG2GQrxs&feature=share>

Det er en bygning til 134 mill. kroner; 113 million kroner er på plass (85% av totalbudsjettet er på plass). Prosjektet har mye fokus på ekstern finansiering og de prøver å engasjere befolkningen med følgende slagord;

Join us in co-creating the future

With your support, Depot Boijmans Van Beuningen will be much more than an iconic building that stores wonderful collections. We can make it a transformative experience – a mirror to our souls.

Interesserte kan kjøpe et puslespill som avbilder bygget, eller et speil som skal kle utsiden av bygget «a mirror to our souls»

Hvis du donerer \$50,000 kan du bli «a Founding Pioneer»

For \$75,000 Name a Space in Depot Boijmans Van Beuningen

For en større sum kan du selv bestemme hva dine penger skal brukes til.

Tristram Hunt, direktøren for Victoria & Albert lanserte i 2018 V&As plan for etablering av V&A East. Mer enn 250.000 objekter og 917 arkiv skal flyttes til dette nye bygget som er like mye magasin som museum. Det er en innovativ tilnærming til magasinets rolle i moderne museumsdrift.

Besøkende kan bruke fasiliteten på tre måter; store områder hvor besøkende kan bevege seg fritt rundt, guidete turer som en må kjøpe tilgang til på forhånd, og forskning på enkeltobjekter.

Arkitekten Elisabeth Diller ønsker at besøkende skal få følelsen av å gå rundt i et alt overveldende stort kuriositetskabinett.

Tristram Hunt sier det er i økende grad en offentlig etterspørsel etter å se mer av samlingene som museenes eksistens er tuftet på, og hvordan et museum fungerer, samt en anerkjennelse fra museenes side av å møte publikums behov for å vite.

Jeg håper at noen fremtidige magasinprosjekter i Norge kan tuftes på *generasjon 3.0 open-magasiner*. En må da huske på at det ikke dreier seg kun om tilrettelegging av et bygg for å kunne ta imot besøkende. Det dreier seg like mye om en museumsstab som omfavner konseptet og markedsfører tilbudet. Målgrupper som yrkesutdanninger, historielag, håndverkere mm må aktivt oppsøkes. Det vil gi museums Norge verdifull erfaring med en alternativ måte å presentere og bruke samlinger. Det vil være særdeles interessant å kartlegge ringvirkninger av mer tilgjengelige samling.